

Měsíčník MZV ČR vydává Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci u příležitosti Evropského roku pro rozvoj 2015

OBSAH:

Úvodní slovo ředitele České rozvojové agentury Michala Kaplana

Zdraví v českých rozvojových projektech

Příklady úspěšných projektů

TÉMA MĚSÍCE: Zdraví

Česká humanitární pomoc reaguje na podvýživu, epidemie i zranění z konfliktů a přírodních katastrof

Naplňování Rozvojových cílů tisíciletí

Nejbližší akce k rozvojové spolupráci

Milí přátelé,

zdraví je jedna z nejcennějších věcí v našem životě, při každé příležitosti jej přejeme příbuzným, známým i sobě samotným. Bohužel, pro stamiliony lidí v chudých zemích zůstává pevné zdraví vzdálenou vidinou. V Zambii se průměrný člověk dožívá 55 let, což je o 23 let méně než v České republice. Každý den na světě zemře 800 matek během porodu či na komplikace s porodem související. Pravděpodobnost, že se dítě nedožije věku pěti let, je osmkrát vyšší v Africe než v Evropě. Často děti umírají zbytečně kvůli nedostatku očkování, špatné hygieně či nedostatečné výživě.

Podpora zdraví proto patří k prioritám zahraniční rozvojové spolupráce České republiky, každý rok na tento sektor věnujeme asi 10% prostředků. V Zambii školíme porodní asistentky, v Etiopii jsme zvýšili dostupnost zdravotní péče a v Kambodži zase snížili podvýživu dětí do 5 let věku. V Gruzii a Srbsku jsme realizovali projekty na prevenci rakoviny žen, které prokazatelně pomohly zachránit lidské životy. V kantonální nemocnici Bihač v Bosně a Hercegovině, která je spádová pro 300 tisíc obyvatel, jsme pomohli poté, co její část vyhořela.

Při realizaci rozvojové spolupráce zastáváme filozofii, že primární odpovědnost za svůj rozvoj nesou samotné partnerské země. Jejich systémy zdravotnictví a veřejného pojištění musejí být udržitelné, to nemůže žádná podpora z vnějšku dlouhodobě nahrazovat. Můžeme však pomoci zefektivnit jejich instituce a zvýšit odbornost jejich personálu, neboť řada zdravotnických institucí v chudých zemích je přetížených. Vždyť v Etiopii připadá na 100 tisíc obyvatel pouhých 25 doktorů, zatímco u nás je to 3625 praktických a specializovaných lékařů. Proto kromě dodávek vybavení provádíme zejména školení doktorů a sester v moderních diagnostických a léčebných metodách.

Česká rozvojová spolupráce má kromě svých morálních cílů také praktické přínosy pro nás samotné. Nedávná epidemie eboly v Africe a strach z jejího šíření nám připomněly, jak je dnešní svět propojen. Investice do zlepšení zdravotní péče v chudých zemích světa je tou nejlepší investicí pro společnou bezpečnost a prosperitu na naší planetě.

Michal Kaplan

ředitel České rozvojové agentury

VÍTE, ŽE:

Česká rozvojová agentura podpořila v roce 2014 celkem **214 projektů** zahraniční rozvojové spolupráce.

Největším příjemcem české zahraniční rozvojové spolupráce v roce 2014 bylo **Moldavsko**, následované **Etiopií, Bosnou a Hercegovinou** a **Mongolskem**.

Kromě deseti prioritních zemí do seznamu nově přibyla i **Ukrajina**, kde je prioritou obnova země po konfliktu a z kvalitnění veřejné správy.

Téměř čtvrtina prostředků na projekty ČRA směřovala do sektoru **zemědělství**, stejně jako do sektoru **vody a sanitace**. Dále následovalo **zdravotnictví, vzdělávání a sociální péče**.

Česká rozvojová agentura v loňském roce vynaložila na rozvojovou spolupráci v zahraničí celkem **478 milionů Kč** ze státního rozpočtu.

Celkový objem prostředků na **oficiální rozvojovou spolupráci** České republiky činil v roce 2014 více než **4 mld. Kč**.

Zdraví v českých rozvojových projektech

Podpora přístupu obyvatel ke kvalitní zdravotní péči a zvýšení úrovně poskytovaných zdravotních služeb má v české rozvojové spolupráci významné místo. Takto zaměřené projekty byly v roce 2014 realizovány ve většině prioritních zemí v objemu zhruba 39 mil. Kč.

V **Etiopii** byl v rámci rozvojového projektu podpořen rozvoj nové nemocnice ve městě Leku. Mezi další aktivity českých realizátorů v této zemi patřila podpora nově otevřené lékařské fakulty ve městě Yirga Alem a zvýšení kvality poskytovaných služeb v oblasti péče o matku a dítě v nemocnici ve městě Karat.

V **Moldavsku**, kde se počet pacientů nemocných cukrovkou v posledních letech drasticky zvýšil, podpořil český projekt moderní diagnostiku, léčbu a včasné odhalení diabetu u rizikové populace. Podpora včasné diagnostiky, prevence a léčba onkologických onemocnění byla cílem projektu v **Gruzii** v provinciích Samegrelo a Shida Kartli.

V **Bosně a Hercegovině** český projekt pomohl zvýšit odbornost cévních chirurgů a vybavit nemocnice v Sarajevu, Banja Luce a Foči. Pomoc v **Kosovu** ve městě Peji/Peći se zaměřila na zlepšení vzdělávání nevidomých a zrakově postižených osob a díky malému projektu bude moci být vyšetřeno 11 tisíc dětí v Prištině.

Díky modernizaci zdravotních zařízení a poskytnutí odborného know-how pro zdravotnický personál byla v **Srbsku** posílena chirurgická jednotka ve Všeobecné nemocnici Pirot na jihovýchodě země.

V **Kambodže** pokračuje projekt na zlepšení kvality péče o matku a dítě s důrazem na prevenci dětské podvýživy v provincii Kampong Chhnang, která vykazuje horší výsledky v porovnání s národním průměrem.

PŘÍKLADY ÚSPĚŠNÝCH PROJEKTŮ

Zlepšení úrovně péče o matku a dítě v Západní provincii Zambie

Zambie patří mezi země s největší úmrtností matek, novorozenců a dětí do 5 let na světě. Jen kojenců zemře zhruba 66 na 1000 narozených (průměr v EU jsou asi čtyři děti). Příčinou je nedostatek vzdělaného zdravotnického personálu, nízké povědomí o zdravotní péči mezi venkovským obyvatelstvem a chabě vybavená zdravotnická zařízení. Česká republika přispívá ke zvýšení počtu kvalifikovaných porodních asistentek v Západní Zambii již od roku 2009.

Ve spolupráci s Arcidiecézní charitou byl v nemocnici a zdravotnické škole Lewanika před šesti lety otevřen speciální studijní obor pro porodní asistentky. Nemocnice byla díky české pomoci vybavena potřebnými pomůckami a přístroji. Pro studentky byla vybudována studentská ubytovna a zrekonstruován internát u vesnického zdravotního zařízení, kam studentky vyjíždějí na praxi. V dalších fázích projektu byl do studentské ubytovny a knihovny při škole dodán nábytek. Potřebné nástroje a vybavení byly poskytnuty i okolním zdravotnickým centrům.

Na tyto aktivity navázala od roku 2013 Charita ČR. Odbornou přípravu porodních asistentek v rámci nového oboru posílila školeními pro pedagogy. Ve spolupráci s nemocnicí Lewanika byl opraven a zprovozněn nový porodní blok. Zambijští a čeští odborníci vyškolili tamní personál v prenatální, porodní, poporodní a neonatální péči a přispěli tak k fungování udržitelného kvalitního systému péče o matku a dítě.

Ve výběrovém řízení České rozvojové agentury pro „Program rozvojového partnerství se soukromým sektorem“ pro rok 2015 bylo vybráno 17 projektů. Projekty budou realizovány v prioritních zemích s cílem podpořit podnikatelské záměry českých firem při zachování rozvojového aspektu.

Špatný zdravotní stav je příčinou i důsledkem chudoby. Lidé v rozvojových zemích se často ocitají v bludném kruhu - chudoba zhoršuje zdraví a špatný zdravotní stav přináší větší chudobu.

Dosavadní rozvojové cíle se zaměřily kromě úmrtností dětí a matek hlavně na infekční choroby a určitého pokroku se podařilo dosáhnout. Avšak velkou výzvou pro zdraví a rozvoj ve 21. století jsou tzv. nepřenositelné nemoci - hlavně rakovina, kardiovaskulární choroby, chronická respirační onemocnění a diabetes. Jsou hlavní příčinou úmrtí a invalidity po celém světě, a výrazně ohrožují fyzické zdraví obyvatel a ekonomickou bezpečnost všech zemí.

Česká humanitární pomoc reaguje na podvýživu, epidemie i zranění z konfliktů a přírodních katastrof

Jedním ze závažných problémů, na něž Česká republika svou pomocí reaguje, je **podvýživa**. V důsledku dlouhodobého sucha, ale i lokálních konfliktů trpí podvýživou miliony dětí i dospělých v zemích subsaharské Afriky, často v oblastech bez pravidelného přístupu k základní zdravotní péči. Ve spolupráci s mezinárodními i nevládními organizacemi pomáháme alespoň některým z nich v Jižním Súdánu, Somálsku či přes záliv sousedícím Jemenu.

Další humanitární výzvu představují **epidemie**: v loňském roce to byla především epidemie eboly v západoafrických zemích Guineji, Libérii a Sieře Leone. ČR přispěla k úsilí o zastavení této epidemie materiální i finanční podporou léčebných center a preventivních opatření. V nedávné době vláda schválila další prostředky na pomoc zemím postiženým ebolou, které kromě samotné léčby zahrnou i podporu při obnově zdravotnictví v postižených regionech.

Politika EU v oblasti zdravotnictví

„Evropský konsensus o rozvoji“ z roku 2005 uznává zdraví jako klíčové téma v rozvojové spolupráci EU. Význam zdraví pro rozvoj potvrdil dokument "Agenda pro změnu" z roku 2012, který rozpracoval strategii EU pro rozvojovou spolupráci, a zaměřil se na posílení zdravotních systémů, snížení nerovností v přístupu ke zdravotnickým službám, koherenci politik a zvýšení ochrany před globálními epidemiemi.

Evropská unie využívá různé způsoby pomoci v této oblasti. Jako hlavní příspěvatelem do Globálního fondu pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii EU financuje léky, vakcíny a sítě proti komárům. Důležitým nástrojem EU při podpoře národních zdravotních politik je sektorová rozpočtová podpora. Projekty ve spolupráci s místními komunitami a organizacemi občanské společnosti umožňují přímé dopady na zranitelné a marginalizované skupiny.

Výše pomoci poskytnutá institucemi EU na rozvoj lidských zdrojů a sociální začleňování včetně zdraví zůstává v posledních letech stabilně na 20 % rozpočtu na rozvojovou spolupráci.

Značné dopady na zdraví civilního obyvatelstva mají také přírodní katastrofy – od **zranění** při sesuvech půdy a domů, přes **nemoci** ze znečištěné vody po **dopady na psychiku**. Ještě výrazněji to platí pro konflikty, které vedle životů a zdraví lidí zároveň nezřídka velmi vážně poškozují **zdravotnické capacity**. To je případ více než čtyřletého konfliktu v Sýrii, který si již vyžádal na 220 tisíc obětí na životech a další statisíce zraněných civilistů. Zároveň byly v zemi zničeny i tři čtvrtiny zdravotnické infrastruktury a velká část personálu uprchla do zahraničí. Dopadům takového rozsahu může ČR i celé mezinárodní společenství čelit jen částečně, v pomoci však neustáváme.

Při humanitární reakci na zdravotnické potřeby lidí postižených epidemií, přírodní katastrofou či konfliktem je třeba věnovat pozornost potřebám zvláště zranitelných **lidí se zdravotním postižením**.

Fakta a čísla o globálním zdraví:

- Naděje dožití při narození vzrostla od roku 1990 celkově o 6 let.
- Každý rok zemře asi 6,6 milionů dětí do 5 let věku.
- Předčasný porod je nejčastější příčinou úmrtí u novorozenců po celém světě.
- Kardiovaskulární choroby jsou hlavní příčinou úmrtí ve světě.
- Většina úmrtí na HIV/AIDS se vyskytují v Africe.
- Každý den umírá asi 800 žen kvůli komplikacím v těhotenství a při porodu.
- Duševní poruchy jako deprese patří mezi 20 hlavních příčin zdravotního postižení na celém světě.
- Tabák ročně zabíjí téměř 6 milionů lidí.
- Zhruba 1 z 10 dospělých má cukrovku.
- Téměř 3500 lidí umírá při silničních nehodách každý den.

Zdroj: www.who.int

Více se o **Evropském roku pro rozvoj 2015** dozvíte na <http://europa.eu/EYD2015> a v sociálních médiích: EYD2015.

naš svět

naše důstojnost

naše budoucnost

AKTUÁLNĚ Z BRUSELU

U příležitosti Světového dne tuberkulózy se dne 24. března v Evropském parlamentu uskutečnila akce, která připomenula pokrok, jehož svět dosáhl za posledních 20 let v boji proti tuberkulóze.

Dne 14. dubna proběhla v Bruselu veřejná debata na téma budoucích cílů udržitelného rozvoje „Setting the agenda for a sustainable future - the road to the UN summit on the Post-2015 agenda“.

naš svět
naše důstojnost
naše budoucnost

ZDRAVÍ V OSN V DUBNU

2. duben - Světový den zvýšení povědomí o autismu

7. duben - Světový den zdraví

13. - 17. duben - 48. zasedání Komise pro populaci a rozvoj v New Yorku

24. - 30. duben - Světový imunizační týden

25. duben - Světový den malárie

Naplňování Rozvojových cílů tisíciletí

Cíl č. 4 - Snižování dětské úmrtnosti

Čtvrtým rozvojovým cílem je do roku 2015 snížit úmrtnost dětí ve věku do pěti let o dvě třetiny. Světová úroveň dětské úmrtnosti poklesla od roku 1990 zhruba na polovinu v roce 2012. V roce 1990 byla dětská úmrtnost nejvyšší v subsaharské Africe (až 177 úmrtí na 1000 živě narozených), ta však do roku 2012 také dosáhla největšího pokroku (pokles na 98 úmrtí na 1000 živě narozených v roce 2012). Celkově se sice dětskou úmrtnost nepodařilo snížit o dvě třetiny, jak bylo stanoveno v MDGs, nicméně poměrně velké pokroky lze zaznamenat ve všech regionech světa (viz graf níže), což řadí naplňování tohoto cíle mezi úspěšné.

Cíl č. 5 - Zlepšení zdraví matek

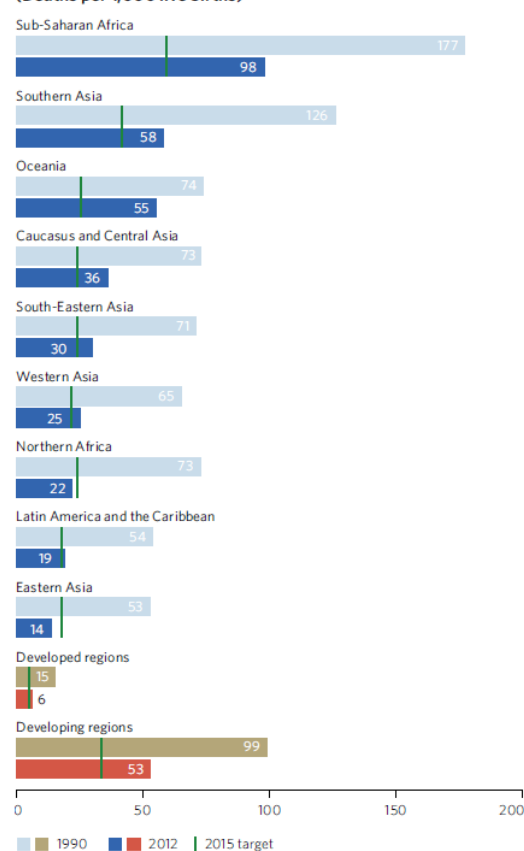
Pro zvýšení úrovně celkového zdraví ve světě je třeba zlepšovat také zdravotní stav matek. Navzdory pokrokům v roce 2013 zemřelo 300 tisíc matek následkem komplikovaného těhotenství nebo porodu. V roce 1990 byla situace nejhorší v subsaharské Africe, kde na 100 tisíc živě narozených dětí zemřelo v těhotenství, při porodu nebo do konce šestinedělí 990 žen. Do roku 2013 počet úmrtí matek v subsaharské Africe klesl na 510. Také v ostatních regionech došlo ke značnému snížení mateřské úmrtnosti. Pro další snižování počtu úmrtí matek je třeba dále zvyšovat kvalifikovanost zdravotnického personálu a snižovat počet těhotenství v nízkém věku (zejména prostřednictvím osvěty a prevence).

Zdroj: <http://www.un.org/millenniumgoals/2014>

Cíl č. 6 - Bojovat proti HIV/AIDS, malárii a dalším nemocem

Největší snížení počtu nakažených HIV bylo kromě jižní Afriky (z 1,98 milionu v roce 1990 na 1,02 milionu osob s HIV v roce 2012) zaznamenáno také ve střední Africe (z 0,63 milionu v roce 1990 na 0,29 milionů v roce 2012). Co se týče malárie, mezi roky 2000 a 2012 bylo díky včasným zdravotnickým zákrokům zachráněno kolem 3 milionů dětí a léčba tuberkulózy pomohla v rozmezí let 1995 až 2012 zachránit kolem 22 milionů životů po celém světě.

Under-five mortality rate, 1990 and 2012
(Deaths per 1,000 live births)

Nejbližší akce k rozvojové spolupráci

7. dubna – Tiskové setkání ke Světovému dni zdraví

V Informační kanceláři OSN (UNIC) v Praze se konalo tiskové setkání ke Světovému dni zdraví na téma bezpečné potravin.

20. dubna – Transfer technologií v podnikatelském partnerství

Platforma podnikatelů v zahraniční rozvojové spolupráci uskuteční ve svém sídle v Praze 9 kulatý stůl zaměřený na transfer technologií v podnikatelském partnerství.

22. dubna – Konference ke globálnímu rozvojovému vzdělávání

Nevládní nezisková organizace ARPOK pořádá v Olomouci konferenci o globálním rozvojovém vzdělávání. Součástí programu bude panelová diskuse na téma, proč učit o globálních souvislostech, i praktický workshop s dalšími neziskovými organizacemi.

23. dubna – NGO Market Praha

Ve Foru Karlín uskuteční tradiční veletrh neziskových organizací NGO Market. Svůj stánek zde bude mít také Česká rozvojová agentura.